

De Raad van State ziet weinig in het initiatiefwetsvoorstel om vermogens in box 3 progressief te gaan belasten. Sterker nog: het plan heeft een averechts effect doordat juist de allerrijksten de heffing makkelijk zouden kunnen omzeilen.

Tweede Kamerleden Nijboer, Alkaya, Van Raan, Gündogan en Maatoug hebben een wetsvoorstel ingediend waarmee vermogens in box 3 tegen een progressief tarief belast gaan worden. Daarmee willen de initiatiefnemers de vermogensongelijkheid verminderen, een stabiele belastingopbrengst genereren en een uitvoerbare en begrijpelijke regeling introduceren. Maar die doelen worden maar 'zeer beperkt' bereikt, concludeert de afdeling advisering van de Raad van State. 'De beperking van de grondslag tot het vermogen in box 3 kan verder tot gevolg hebben dat het beeld ontstaat dat middengroepen worden aangepakt en zeer vermogenden worden ontzien. Dat doet afbreuk aan de begrijpelijkheid en acceptatie van de regeling en is lastig uit te leggen.'

Geen matiging ongelijkheid

Met name bij de meest vermogenden bestaat het vermogen juist vooral uit andere dan box 3-bezittingen. 'Dit vermogen wordt in het voorstel niet in de heffing betrokken. Daarmee wordt afbreuk gedaan aan de consistentie en doeltreffendheid van het voorstel voor zover dit de doelstelling matigen van vermogensongelijkheid betreft.' De eigen woning is bovendien ook een element dat leidt tot vermogensopbouw. 'Het voorliggende voorstel matigt vermogensongelijkheid op dit terrein, in het bijzonder tussen huurders en woningeigenaren, niet. Ook wordt niet toegelicht waarom dergelijke vermogensongelijkheid minder problematisch wordt geacht dan die bij personen met vermogen in box 3.'

Neutraliseren met schulden

Goederen als luxe auto's, boten, caravans, juwelen en horloges blijven ook buiten beschouwing. 'De toelichting maakt niet duidelijk waarom het bezit van dergelijke zaken niet relevant wordt geacht in het kader van het doel om vermogensongelijkheid te matigen.' Hoogrenderende vermogensbestanddelen neutraliseren met een daar tegenover staande schuld draagt ook al niet bij aan matiging van vermogensongelijkheid 'nu vooral vermogenden de mogelijkheid hebben om op deze wijze hun box 3-bezittingen te neutraliseren'. Met name de rijksten zouden op die manier belasting kunnen ontwijken, zo verwacht de Raad van State. De uitlegbaarheid is ook voor discussie vatbaar, aldus het advies, omdat bijvoorbeeld aandelen zowel in box 1, 2 als 3 kunnen vallen. Juist de rijksten zouden met het voorstel ruime mogelijkheden krijgen om belasting te ontlopen.

Uitvoerbaarheid en juridische houdbaarheid

De Belastingdienst heeft een uitvoeringstoets gedaan en die leidde tot de conclusie dat er geen uitvoerbare regeling wordt bereikt, zo laat de raad weten. Die wil bovendien van de initiatiefnemers nog een nadere motivatie in het licht van het eigendomsrecht. 'Een combinatie van een inkomstenbelasting in box 3 en een vermogensbelasting zou niet proportioneel kunnen zijn.' Wanneer de belastingheffing hoger is dan het rendement, teert de belastingbetaler in op het vermogen. 'Dit risico kan mogelijk worden beperkt door de som van beide belastingen te maximeren, vergelijkbaar met de vroegere zogenoemde 68 procent-regeling. Maar maximeren maakt de heffing wel complexer, wat dan weer druk legt op de uitvoeringscapaciteit van de Belastingdienst.'